

Савін Л.С.

курсант 1 курсу факультет № 2 – підготовки фахівців для НГУ ННІ № 3 НАВС

науковий керівник: **Ніколенко Д.О.**

доцент кафедри загально-правових та психологічних дисциплін факультет № 2 – підготовки фахівців для НГУ ННІ № 3 НАВС, к.псих.н., доцент.

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ КУРСАНТІВ З РІЗНИМ СЛУЖБОВИМ СТАТУСОМ ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій.

Значення якісного професійного відбору і підготовки військовослужбовців з відповідним рівнем сучасних фахових компетенцій для виконання Національною гвардією України покладених на неї законом завдань та функцій визначає актуальність нашого наукового дослідження. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах проведення антитерористичної операції на Сході України.

Підготовка майбутніх офіцерів для Національної гвардії України проводиться згідно із законодавством України у вищих військових навчальних закладах Національної гвардії України та інших вищих навчальних закладах і вимагає прискіпливої уваги як до кандидатів на навчання, так і на процес професійного становлення майбутнього офіцера. У зв'язку з тим, що перемінний склад курсантів які навчаються на факультеті підготовки фахівців для Національної гвардії України комплектується із військовослужбовців з різним службовим статусом, предметом нашого дослідження стали особливості мотиваційної сфери курсантів із числа призовників і курсантів із числа контрактників. Курсанти із числа призовників - це особи чоловічої статі, віком

від 18 до 27 років, які підлягають за законом призову на дійсну військову службу. Курсанти із числа контрактників – це особи від 18 до 40 років які мають професійно-технічну, повну або базову загальну середню освіту і не проходили строкової військової служби.

Об'єктом нашого дослідження стала мотиваційна сфера курсантів 1 курсу факультету підготовки фахівців для Національної гвардії України.

З метою вивчення особливостей мотивації до навчання курсантів з різним службовим статусом ми застосували методику вивчення мотивації Т.І. Ільїної та методику вивчення мотивів навчальної діяльності курсантів А.О. Реан, В.А. Якуніна.

Методика вивчення мотивації навчання у ВНЗ Т.І. Ільїної включає три шкали:

1. «Набуття знань» (прагнення до набуття знань, допитливість);
2. «Оволодіння професією» (прагнення оволодіти професійними знаннями та сформуванню професійно важливих якостей);
3. «Отримання диплома» (прагнення отримати диплом при формальному засвоєнні знань, прагнення до пошуку обхідних шляхів при складанні іспитів та заліків).

В опитуванні взяли участь 30 курсантів першого курсу.

Аналіз отриманих даних за методикою Т.І. Ільїної показує, що 43% курсантів мають високий та вище середнього мотив набуття знань, тоді як низький рівень мають 40% курсантів, мотив оволодіння професією, формування важливих професійних знань присутній у 20% курсантів (високий рівень та вище середнього).

54% курсантів першого курсу не стурбовані намірами оволодіти професійними навичками. Це може бути пов'язане з тим, що курсанти-першокурсники не чітко уявляють зміст майбутньої професійної діяльності.

Отримати диплом при формальному засвоєнні знань мають намір 81% курсантів (високий та вище середнього).

Методика «Вивчення мотивів» навчальної діяльності студентів» (А.О. Реан., В.А. Якунін) пропонувала студентам вибрати з 16 мотивів навчальної діяльності 5 найбільш значущих для них. Найбільш обраними мотивами стали такі:

- стати висококваліфікованим спеціалістом – 71% курсантів;
- отримати диплом – 51%;
- набути глибокі та міцні знання – 48%;
- отримати схвалення батьків та оточуючих – 41%;
- забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності – 43%;
- успішно навчатися, здавати екзамени на «добре» та «відмінно»- 35%;

- досягти поваги викладачів – 30%;
- постійно отримувати стипендію – 29%;
- отримувати інтелектуальне задоволення – 28%;
- не запускати вивчення предметів навчального циклу – 26%.

Мотиви, які отримали невелику кількість виборів:

- бути постійно готовими до наступних занять – 9%;
- не відставати від сокурсників – 13%;
- виконувати педагогічні вимоги – 6%;
- уникнути осуду та покарання за погане навчання – 7%.

Отже, найбільш обраними мотивами стали: «бути висококваліфікованим спеціалістом», «отримати диплом», «набути глибокі та міцні знання». Курсанти першого курсу хочуть стати спеціалістами своєї справи, захисниками Вітчизни, але не усвідомлюють у повному об'ємі, що це означає, які зусилля треба докласти. Мотив «набути глибокі та міцні знання» (пізнавальні інтереси) показали 48% курсантів, тобто майже половина, ці дані співпадають з методикою Т.І. Ільїної. Значна частина студентів має соціальний та спонукальний мотив «отримати схвалення батьків та оточуючих», «досягти поваги викладачів». Серед курсантів першого курсу значне місце займає соціальний мотив навчання у ВНЗ.

Як показують дослідження на базі загального мотиву навчальної діяльності (пізнавальної, професійної) у курсантів з'являється певне ставлення до різних навчальних предметів. Воно обумовлюється:

- важливістю предмету для професійної підготовки;
- інтересом до певної галузі знань та до даної дисципліни;
- якістю викладання (задоволеністю навчальними заняттями по даній дисципліні);
- мірою складності оволодіння цією дисципліною, виходячи з власних здібностей;
- взаємостосунками з викладачем даної дисципліни.

Всі ці мотиватори можуть мати різний вплив на ефективність навчання [3]. У зв'язку з тим, що у більшості курсантів-першокурсників пізнавальні інтереси недостатньо змістовні та стійкі, виникає необхідність спеціального розв'язання задачі по формуванню мотиваційної основи навчально-професійної діяльності, адекватної суспільному смислу цієї діяльності – засвоєнню теоретичних знань.

Це завдання можливо розв'язати за допомогою організації навчально-професійної діяльності курсантів по засвоєнню теоретичних понять на основі проблемного навчання.

Основними чинниками, які впливають на формування позитивної мотивації до навчальної діяльності є: зміст навчального матеріалу, організація навчальної діяльності, колективні форми навчальної діяльності, оцінка навчальної діяльності та стиль педагогічної діяльності викладача.

Порівняльний аналіз курсантів із числа призовників і курсантів із числа контрактників дає підстави зробити висновок про переваги в позитивній мотивації до навчання курсантів із числа контрактників, їх самостійний і свідомий вибір професійної діяльності, відповідальність за прийняття рішень і бажання подальшого професійного вдосконалення із врахуванням життєвих перспектив. На нашу думку, проблема особливостей мотивації до навчання курсантів з різним службовим статусом факультету підготовки фахівців для Національної гвардії України потребує подальшого комплексного вивчення.

Список використаних джерел:

1. Готовность студентов к профессиональной деятельности [Электронный ресурс] / М.В. Богословская // Ступени: межвузовский сборник научных статей студентов, магистрантов, аспирантов по проблемам психологии. Режим доступа : <http://psf.grsu.by/NauchRab/pub/01/03>.

2. Грабовский И.В. Мотивационная готовность молодых офицеров к военной службе [Текст] / И.В. Грабовский. – М.: Военный ун-т, 2004. – 141 с.

3. Максименко С Д. Психологія учіння людини: генетико-моделюючий підхід: Монографія / С. Д. Максименко. – К. : Видавничий дім «Слово» – 2013. – С. 592.